

EGE’NİN BİR TARAFINDAN DİĞER TARAFINA: SEFERİHİSAR MÜBADİLLERİ

Nilgün Nurhan KARA*

Öz

İstiklal Savaşının zaferle sonuçlanmasının ardından 11 Ekim 1922 tarihinde Mudanya Mütarekesi imzalanmış ve Lozan Barış Antlaşması’na giden süreç başlamıştı. Lozan’da sınırlar, boğazlar, mali meseleler gibi farklı konuları ele almak amacıyla oluşturulan komisyonların çalışma yürüttüğü meselelerden biri de mübadeledir. Mübadele, Batı Trakya’da bulunan Türk nüfus ile İstanbul haricinde yaşayan Rum nüfusun belirlenen şartlar çerçevesinde karşılıklı olarak zorunlu yer değiştirmesidir. Mübadeleye tabi tutulan ve Yunanistan ile Girit’ten ayrılmak zorunda kalan mübadiller vapurlar ile Anadolu’ya, daha sonrasında çevre ilçelere dağıtılmak üzere limanı olan merkez şehirlere getirilmiştir. Bunlardan bir kısmı da Batı Anadolu’nun en önemli liman merkezlerinden biri olan İzmir’e gelmiştir. Bu çalışmada İzmir’in tarih boyunca önemli yerleşim yerlerinden biri olan Seferihisar’a gelen mübadillere ait tespit edilen tasfiye taleplerini incelemiştir. Bu çalışmada: Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı arşivinde bulunan belgelerin yanı sıra konu ile ilgili süreli yayınlar, makale, kitap ve diğer çalışmalar değerlendirilmek suretiyle İzmir iline bağlı Seferihisar’a yerleştirilen mübadillere dair bilgiler etüt edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Lozan, Mübadele, İzmir, Seferihisar, Tasfiye Talepnamesi.

Abstract

Seferihisar Exchangees from One Shore to the Other in the Aegean

Following the victory of the War of Independence, the Mudanya Armistice was signed on October 11, 1922, and the process leading to the Lausanne Peace Treaty began. One of the issues that the commissions established in Lausanne to deal with different issues such as borders, Turkish Straits and financial issues work on was the exchange. Exchange is the mutual forced displacement of the Turkish population in Western Thrace and the Greek population living outside Istanbul within the framework of specified conditions. The people who were subjected to this event had to leave Greece and Crete. They were brought to Anatolia by ferries, and then to the central cities with ports to be distributed to the surrounding districts. Some of them came to Izmir, one of the most important port

* Doç. Dr., İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Tarih Bölümü, İzmir. E-posta: nilgunnurhan.kara@ikcu.edu.tr ORCID İD:0000-0001-6168-5996
(Makale Gönderim Tarihi: 05.03.2024 - Makale Kabul Tarihi: 11.06.2024)

centers of Western Anatolia. In this study, information about the exchanged people settled in Seferihisar in Izmir province was studied by evaluating the documents in the archives of the State Archives of the Presidency of Turkey, periodicals, books, articles and other studies on the subject.

Key Words: Lausanne, population exchange, Izmir, Seferihisar, Settlement Request.

GİRİŞ

Göç, nedenleri ve sonuçları ile çok yönlü bir olgu olup geçmişini insanlık tarihine dayanmaktadır. Günümüzde göç denildiğinde de “Göçmen”, “Mülteci”, “Mübadele”, Mübadil”, “Macur” ifadeleri öne çıkan kavramlardır. Göç ve göçmen kavramlarının tanımlanmasında ortaya çıkan çeşitliliğin, aslında nüfus hareketliliğinin çok yönlü bir olay olmasından ve söz konusu coğrafyaya, nüfusun özelliklerine, siyasi, hukuki vb. açılardan pek çok farklılıklar göstermesinden kaynaklandığı ifade edilebilir.

Göç kelimesinin sözlük anlamı, “*Ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret*”¹ olarak tanımlanırken mübadele ise değişim olarak verilmektedir. Göç, aynı zamanda “*bir yerden başka bir yere yapılan; sosyokültürel, politik ve bireysel dinamiklerden etkilenen; kısa, orta ve uzun vadeli olabilen; geriye dönüş planlı veya sürekli yerleşim hedefi güden bir yer değiştirme hareketidir*”². Kökeni Arapça olup göç anlamındaki hicret kelimesinden türemiş olan *muhacir* kelimesi ise, *göçmen* şeklinde kullanılsa da, göç eden kişinin ya da topluluğun gelmiş olduğu yer, sayı, nitelik ve geri dönemeyecek şekilde yerleşmesi açısından göçmen olarak adlandırılan diğer kişi ya da kişilerden farklılıkları vardır. Muhacir kelimesi, baskı veya benzer sebeplerle bir daha geri dönmek üzere Kafkas, Kırım, Balkan coğrafyalarından Osmanlı’ya sığınan Müslümanlar için kullanılmıştır. Göçe dair burada bahsedilen kavramların yanı sıra Lozan Antlaşması’nda görüşülerek karara varılan konu olan “mübadele” ve “mübadil” kavramlarının, Arapça “bedel” sözcüğü ile yakınlığı olup “*değiş tokuş, bir şeyin başka bir şeyle değiştirilmesi... mübadele olunmuş, başkasının yerine getirilmiş, bir şeye bedel tutulmuş*”³ anlamındadır.

Lozan’da karar kılınan Türk-Yunan nüfus değişimi öncesinde Osmanlı Devleti’nin son döneminde de mübadelenin gündeme geldiği görülmektedir. Bu konu, II. Balkan Savaşı sonrasında 29 Eylül 1913 tarihinde Osmanlı Devleti ile Bulgar Krallığı arasında İstanbul Anlaşmasının imzalanması ile sonuçlanmıştır. Anlaşma uyarınca iki taraf arasındaki ortak sınırın 15 km. içerisinde bulunan bölge içindeki Bulgar ve Müslüman topluluğun isteğine bağlı şekilde mal varlıkları ile beraber değişimleri söz konusu olmuştur. Taraflar arasında imzalanan protokolde bir, üç ve dört numaralı maddelerde, hangi bölgelerde hangi niteliklerdeki nüfusun nakillerinin nereden nereye olacağına, gayrimenkul konusu hakkında ne yapılacağına, nakil araçları temin edilmesine dair kararlar alınmıştır. Türk ve Bulgarlardan oluşturulan Muhtelit (Karma) Komisyonun çalışmalarının neticesinde, Osmanlı Devleti’nin Ekim 1914’te Birinci Dünya Savaşına

¹ <https://sozluk.gov.tr/>, 23.12.2022.

² Yalçın 2004, s. 12-13.

³ Sepetcioglu 2014, s.52.

girişine kadar 48 bin 570 Müslüman ve 46 bin 764 Bulgar mübadeleye tabi tutulmuştur.⁴

Mübadelenin Osmanlı Devleti döneminde ikinci kez gündeme gelişi ise yine II. Balkan Savaşı sonrasında (14 Kasım 1913) Atina Anlaşması için yapılan toplantılar sırasında. Daha sonra Osmanlı Devleti'nin Atina Konsolosu olarak görev yapan Galip Kemali Bey (Söylemezoğlu) ile Venizelos arasında 20 Mayıs 1914 tarihinde yapılan görüşme esnasında fikir bazında tezahür etmiştir. Burada, Yunanistan'ın Ege Adalarını ilhaki kabul edilmesine karşılık, Trakya kıyılarındaki ve Batı Anadolu'daki Ortodoks Rum nüfus ile Yunanistan'ın Balkan Savaşlarında işgal ettiği Epir ve Makedonya Müslümanlarının mübadelesi kararlaştırılmıştı. Bu konuda karma komisyon kurulmuş ve bazı toplantılar dahi yapılmıştır. Fakat daha sonraki süreçte hem Yunan kamuoyunun tepkisi hem de İttihatçıların adaların terkinini kabullenmemeleri ile Birinci Dünya Savaşı'nın çıkması üzerine uygulanamamıştır. Fakat biri uygulanan diğeri uygulanamayan mübadelenin daha sonra 1923 tarihli Türk-Yunan mübadelesine etkisi olduğu ifade edilebilir.⁵

Her dönemde meydana gelen gelişmelerin yansımalarının görüldüğü kaynaklar arasında süreli yayınlar bulunmaktadır. Bunlardan Vakıf gazetesinde 1919 senesinde yer verilen haber dikkat çekmektedir. Haberde öncelikle Bulgaristan ile Osmanlı Devleti arasında meseleye dair gelişmeler paylaşılmaktadır. Başlığı "*Rumların Türklerle Mübadelesi*" olan haberde "*Balkan Muharebesinden sonra müracaat edilmiş iken yarıda kalmış bir tedbir: Anadolu Rumlariyla Rumeli Türkleri arasında Mübadele*" vurgusu yapılmaktadır. Tamamlanamamış bir tedbir olarak bahsedilen mübadele konusunun Balkan Savaşları sonrasında İstanbul Antlaşması'nın imzalandığı süreçte resmi çevrelerde yeni bir görüş olarak gündeme geldiği belirtilmektedir. Bu dönem gelişmeleri:

*"Makedonya'yu alt üst ederek Rumeli'yi bir ateş menbaı haline koymuş olan ve nihayet Balkan muharebesini intaç eden anasır-ı muhtelifi ihtilafatı gözleri o kadar korkutmuşdu ki izmihlalden sonra elimizde ne kalırsa hiç olmazsa su katılmamış olarak kalması tarafa meyl ediliyordu. Londra Muahedesinin mahdud (Midye-Enez) hattı Edirne istikametinden tashih eyledikten sonra Edirne'nin şimalindeki Çisri Mustafa Paşa ile Kırk Kilisenin şimal taraflarına doğru uzayan hudud üzerindeki köylerde mevcut Bulgar ahali ile yeni Bulgar hududu dâhilinde kalan Türk ahalinin mübadelesi vurd-u hatır oldu."*⁶ ifadeleriyle Bulgar Hükümeti ile bu konuda anlaşarak muhtelit bir komisyon kurulmuştur. Komisyon, Edirne'de yaptığı toplantı sonrasında incelemelerde bulunmak üzere bahsi geçen mahallere gidilmiş, mübadele edilecek ahalinin ne şartlarda yer değiştireceği kararlaştırılmış ve tanzim edilen mukavele şartlarına göre bir müddet sonra Türk köyleriyle Bulgar köyleri ahali mübadele edilmiştir. Türkler ve Bulgarlar arasındaki bu mübadeleden bir müddet sonra Yunanistan'a bırakılan yerlerdeki "*Rumeli ahali akın akın memalik-i bakiye-i Osmaniye'ye hicret etmeğe başlayınca bunları iskân meselesi orta çıktı*"⁷ bilgisi verilmektedir.

Balkan Savaşları ile kaybedilen topraklarda yaşayan halkın durumuna dair ise

⁴ Sepetcioğlu, 2014, s.53-54.

⁵ Sepetcioğlu, 2014, s.54.

⁶ *Vakit*, 6 Teşrin-i Evvel 1919, s.2.

⁷ *Vakit*, 6 Teşrin-i Evvel 1919, s.2.

aşağıdaki ifadeler yer almaktadır;

“Rumeli’de Yunan idaresinden memnun olmayarak, avdete koyulan ve yurdlarında ekserisi bağcılık, yemişçilik gibi umur-u ziraiye ile iştigal eden bu ahali-i müsellimeyi tabii istidadları ile mütenasib yerlere yerleştirmek icab ediyordu. Memleketimizin bağcılık, yemişçilik ve sebzeçilik ve ihracata en müsaid havalisi Aydın vilayeti ile Karesi ve Bursa cihetleri görülmüyordu. Ve gelen muhacirin bu taraflarda iskâna gayret ediliyordu. Bu iskânı görüp memnun olmayan Aydın ve Karesi sevahilindeki Rumlar o zaman telaşa düşerek yerlerinde rahat bırakılmadıklarına ve zulüm ve işkenceye tabi tutulduklarına dair bir efsane vücuda getirmek istediler. Bu suretle Avrupa’nın nazar-ı dikkatini celb etmek sevdasına düşdüler...efsane icadında pek mahir olduklarından elebaşlarının teşvikiyle Yunanistan’a hicret etmeğe başladılar.”⁸

Yazıda Avrupalılardan medet umarak her türlü tehlikeyle karşı karşıya kaldıklarını ileri sürülmektedir. Bu nedenlerle her iki taraftan göçe başlanmıştı. Diğer yandan Bulgarlarla Yunan hükümeti ırklarının imdadına Avrupalıları çağırdıklarını ve yürütülen faaliyetler aktarılmaktadır. Görülüyor ki Birinci Dünya Savaşı öncesinde Bulgaristan hükümeti ve daha sonra Yunanistan ile Rum ve Türk mübadelesi gündeme gelmiş ve bu durum basına yansımıştır.

Türk ordusunun zaferi sonrasında barışın tesis edilme sürecinde mübadele konusunda Milletler Cemiyetini temsilen Mülteciler Yüksek Komiseri Norveçli Dr. Fridjof Nansen görevlendirilmiştir. Dr. Nansen bu görevi öncesinde 1906 tarihli Argus-Leader adlı bir Amerikan gazetesinde çıkan biyografisinden anlaşıldığına göre tanınan bir isimdir. Gazetede yer verilen habere göre Arctle kâşifi ve Londra’daki Norveçlilerin başkanı olduğu belirtilmektedir. Gazetede biyografisine göre Dr. Nansen 1906 yılında ülkesinde popüler isimlerden biri olmakla birlikte kâşif olarak tanınırlığının ülke sınırlarını da aştığı söylenebilir. Dr. Nansen’in 1917 Bolşevik İhtilali’nin ardından ortaya çıkan mülteciler sorununu çözmek üzere Milletler Cemiyeti bünyesinde kurulan Mülteciler Yüksek Komiserliği görevini yürütmüş olmasının Lozan Görüşmelerinde gündeme gelen mübadele konusunda öne çıkan isim olmasında etkili olmuştur. Norveçli kâşif Dr. Nansen’in bu tecrübesi sonrasında Lozan Konferansı sürecinde Türkiye ile Yunanistan arasındaki mübadele meselesi ile ilgili olarak görevlendirilmiştir.⁹

Lozan Barış görüşmelerinde esir ve ahalinin değişimi konusunda çalışmaların yürütüldüğü komisyonun başkanı Lord Curzon idi. Bu süreçte Milletler Cemiyeti adına faaliyet gösteren Norveçli Dr. Nansen tarafından ilk olarak azınlıkların mübadelesi fikri ortaya atılmıştı. Dr. Nansen, Anadolu ve Yunanistan arasında süregelen nüfus akışı sonucunda meydana gelen durumu incelemekle görevlendirilmiş ve iki ülkede incelemelerde bulunmuştu. 1 Aralık 1922 tarihinde hazırladığı raporu Lozan Barış konferansına sunmuştu. Dr. Nansen hazırladığı raporda Anadolu’nun o günlerdeki ekonomik durumunun kötülüğüne dikkat çekmiş ve nüfus mübadelesini uygun gören bir görüş bildirmişti. Anadolu topraklarını işleyecek nüfusun bu şekilde Yunanistan’dan mübadele edilecek nüfusla kapatılacağını, Anadolu’dan giden Rumlar içinde iskân alanı

⁸ *Vakit*, 6 Teşrin-i Evvel 1919, s.2.

⁹ Kara 2019, s.493-494.

açılmasının mümkün olacağını ifade etmişti.¹⁰ Fakat Dr. Nansen tarafından hazırlanan rapor üzerinde Türk ve Yunan delegeleri arasında fikir ayrılıkları ortaya çıkmıştı. Bu sebeple de 2 Aralık 1922 tarihinde rapor Alt Komisyona gönderilmişti.¹¹

Daha sonra yapılan çalışmalar sonucunda 30 Ocak 1923 tarihinde Lozan'da "*Türk ve Rum Ahali Nüfus Mübadelesine İlişkin Sözleşme ve Protokol*"¹² imzalanarak yasal yönden yürürlüğe girmiştir.¹³ Anlaşmaya göre İstanbul ve Batı Trakya hariç olmak üzere Türk topraklarında yerleşmiş bulunan Ortodoks dinine mensup Rumlar ile Yunan topraklarına yerleşmiş Türkler, 1 Mayıs 1923 tarihinden itibaren zorunlu mübadeleye tabi tutulmuştur. Bu kişilerden hiçbiri Türk Hükümeti'nin izni olmaksızın Türkiye'ye veya Yunan Hükümeti'nin izni olmaksızın Yunanistan'a dönerek yerleşemeyeceklerdi. Sözleşmenin 18 Ekim 1912 tarihi itibarıyla göç eden ve göç etmesi gereken gerçek ve tüzel kişileri kapsadığı görülmektedir.¹⁴

Bulgaristan Türklerinin sesi olarak çıkan Ahali gazetesinde yer alan Atina kaynaklı haberde; "*Meclis-i Mebusanın dün akşamki içtimanda mübadele ve bilhassa mübadeleye tabi İstanbul Rumları hakkında hükümetden istizah vaki olmuştur. İstizahda, emvali metrukenin iadesi ve Lozan muahedesi ahkâmına tevfikeyn Türkiye'nin muhtelif şehirlerinde Yunan tebaasının temin-i ikameti hakkında izahat itası da talep olunmaktadır. Hükümet, istizaha cevab vermemiştir*"¹⁵ denilmektedir. Burada haberde de yer aldığı üzere mübadele meselesi siyasi, sosyal ve ekonomik sonuçları açısından taraflardan biri olan Yunanistan'da o süreçte tartışılan konuları ile dikkat çekmektedir. Türkiye'ye mübadele edilenlerin "eski vatan"ları ile siyaseten bağları kopmuş ve hak iddia eden bir duruş sergilememelerine karşılık Yunanistan'da Lozan Anlaşması çerçevesinde göç edenlere "mülteci" kelimesinin tercih edilmesi dikkat çekmektedir. Mülteci, yabancı diyardan gelip sığınan, iltica eden manasındadır. "Tek yönlü bir zorunlu göçle geleni" temsil eden mülteci, mübadile göre birçok haktan yoksun olarak göç etmiştir. Dolayısı ile hukuksal statüsü önceden belirlenmiş olan mübadilden farklı olarak, onun statüsü yeni yerleştiği birimde daha sonra belirlenmekte idi. Aynı resmi statüdeki göçmen kitlelerin her iki ülkede farklı göç biçimiyle ifade edildiği görülmektedir.¹⁶

Ahali gazetesinde mübadele meselesine dair paylaşılan bir diğer haberin; "*Yunanlılar Lozan Muahedesinde memnun değiller mi?*" başlığı ile yer aldığı görülmektedir. Burada Atina'dan alınan bir telgrafa dayanarak verilen bilgide birçok mebusun anlaşmanın "*bir emirname ile tasdik edildiğinden bahisle mecliste münakaşasını*" istedikleri belirtilmektedir. Hükümet'in ise esas itibarıyla bu teklifi ret ettiğini ve bununla birlikte çoğunluğun bunda ısrar etmesi durumunda "*Muahedeye müteallik dosyalar hususu bir encüme havale olunacak, badehu Heyet-i Umumiye de*

¹⁰ Akça ve Menekşe 2014, s. 1-2.

¹¹ Akça ve Menekşe, 2014, s.2.

¹² Anlaşmanın tam metni için bkz. Soysal, 1983, s. 177-183.

¹³ Bu dönemle ilgili olarak detaylı bilgi için bkz. Tosun, 2002; Arı, 1995; *Yeniden Kurulan Yaşamlar* 2005.

¹⁴ Kemal Arı, 1995, s. 18-19.

¹⁵ *Ahali*, 3 Haziran 1340- 1924, s.2.

¹⁶ Sepetcioğlu, 2014, s.60-61.

keyfiyet müzakere edilecektir”¹⁷ denilmektedir.

“Yunan Meclis-i Hükümetlerinden” dikkat çeken bir açıklama olarak işaret edilerek aktarılan haberde;

“Meclis-i Mebusanın dün akşamki içtimaında mübadele ve bilhassa mübadeleye tabi İstanbul Rumları hakkında hükümetten istizah vaki olmuştur. İstizahta, emvali metrukenin iadesi ve Lozan muahedesi ahkâmına tevfikân Türkiye'nin muhtelif şehirlerinde Yunan tebaasının temin-i ikameti hakkında izahat itası da talep olunmaktadır.

Hükümet, istizaha cevap vermemiştir.”¹⁸

ifadelerine yer verilmiş olması, mübadele meselesinin Yunan Meclisinde dikkat çekilen hususlar çerçevesinde ele alındığını göstermektedir.

Nedenleri ve sonuçları ile çok yönlü bir olgu olup insanlık tarihine dayanan göç hareketinin sosyal ve politik sonuçları kadar “sosyo-psikolojik” açıdan da etkileyen sonuçları olmuştur.

“Göçün meydana geliş şekli, güzergâhı, vasıtaları, süresi kadar göç ederken yaşanan duygular, göçmenin alıştığı çevreyi, evini, komşularını geride bırakması ve yeni hayata uyum sağlama süreci de göçmen psikolojisi açısından oldukça önemlidir. Uzun yıllar sahip olunan her şeyin bir anda kaybedilmesi ve bilinmeyen bir yola çıkılmasının önemli psikolojik boyutları vardır.”¹⁹

Balkan Savaşları Mehmet Akif'in belirttiği üzere, büyük oranda Türk ve Müslüman nüfusun katledildiğini “vatan namına bir kabristana döndüğü” ifadeleriyle vurgulamaktadır. Türk milletinin hafızasında, Balkan Savaşları, “toprak kayıpları, zulüm, göç, sefalet ve esaret gibi büyük acılar bırakmıştır”²⁰. Bu acıların yanında göç etmenin pek çok neticeleri de mevcuttur. Bu durumda göçmenlerin geride bıraktıkları en önemli unsur, yaşanmışlıkları, çocukluğu, gençliği ve ahrete göç etmiş aile bireyleri olmuştur.

Nitekim bir göçmen, “Geride bıraktıklarımızın ev, tarla ve toprağın yanı sıra doğup büyüdüğümüz kent, komşularımız olduğunu fark ettik... Evi, tarlayı, toprağı bedelleştirebilirsin belki ama doğduğumuz yerin havasını, suyunu nasıl bedelleştirebilirsin. Hatıralar bedelleştirilebilir mi? Çok güzeldi köyümüz. Buralar ne ki. Bir havası vardı. Bir suyu vardı!... Hep geriye döneceğimizi düşünürdük.. Kızımızı yerliye verirsek burada kalır derdik. Bu sebeple on yıl boyunca kız alıp vermedik... Geldikten sonra memleketimize, köyümüze döneriz diye çok bekledik. Bu sene olmadı yeni sene gideriz gayri...”²¹ sözleriyle duygularını dile getirmişlerdir.

Mübadiller için yerleştikleri yerlerde, hayata tutunmanın zorlukları ile birlikte uyum ve sabır önemli hususlar arasındadır. Zorunlu göçe tabi tutulanlar memleketi, geçen zamana rağmen hayallerinde bıraktıkları gibi yaşatmaya devam etmişlerdir. Memleket denilince geçmişlerinde bırakmak zorunda kaldıkları komşularını, günlük yaşamlarını,

¹⁷ Ahali, 3 Haziran 1924 (1340), s.2.

¹⁸ Ahali, 3 Haziran 1924 (1340), s.2.

¹⁹ Menekşe, 2021, s.277.

²⁰ İpek 2019, s. 1575-1584.

²¹ İpek 2019, s. 1575- 1584.

mezarlığı, camii ve mektebi hatırlamıştır.²²

Seferihisar Mübadilleri

Seferihisar'ın Aydın Vilayeti'nin İzmir Sancağı'na bağlı bir kaza merkezi oluşu 1881 yılındadır.²³ Seferihisar'ın bir kaza merkezi oluşunun Osmanlı Devleti'nin sonuna kadar bu şekilde devam ettiği, Cumhuriyet dönemiyle birlikte Seferihisar'ın İzmir'e bağlı bir kaza olduğu bilinmektedir.²⁴ Seferihisar'da 1831 Nüfus sayımına göre 2105 Müslim, 219 reaya, 31 çingene, 1 Ermeni olmak üzere 2356 neferin bulunduğu kaydedilmiştir. Aydın Vilayet Salnamelerinde 1895- 1896 tarihlerinde genel nüfus 6576 iken, 1898-1899 yıllarında bu sayı 9131'e çıkmıştır. Buradan hareketle, 19.yüzyıl başları ile 19. Yüzyıl sonlarında çeşitli grupların gelip yerleşmesiyle nüfusun hareketlendiği görülmektedir. H. 1316/ M. 1898-1899 yılına ait Seferihisar'ın genel nüfus durumu şöyledir:²⁵

Millet	Erkek	Kadın	Toplam²⁶
İslam	3834	3783	7617
Rum	789	777	1566
Ermeni	5	-	5
Yabancı	63	-	63
Toplam	4691	4560	9251

Bu nüfus hareketliliğinde 19. Yüzyılda Yunan isyanı sebebiyle özellikle Mora'dan göç eden muhacirler de etkili olmuştur. Seferihisar'ın kuruluşundan beri yerli halkın yanında Mora muhacirleri ile İstiklal Savaşı sonrası mübadele yolu ile gelen Rumeli muhacirleri de bulunmaktadır.²⁷

19. yüzyılda ilk Balkan göçmenleri olarak ifade edilen Mora Türklerinden bir grup Seferihisar'a gelmiş ve buraya iskân edilmiştir. 1831 yılı ilk resmi nüfus sayımı istatistiklerine göre Muğla sancağına bağlı İzmir, Çeşme, Seferihisar, Kuşadası ve Söke'ye 1.278 Mora ve Eğriboz muhacirinin yerleştirildiği tespit edilmiştir. 1827-1838 yılları arasında Eğriboz' ve Mora'dan göç eden Müslümanların bir kısmı Makedonya ve Tesalya'ya, bir kısmı da Çeşme ve Seferihisar civarına yerleştirilmiştir. Eğriboz'un merkezinde bulunan Kızılhisar Türkleri de 1833 yılında adadan topluca ayrılarak Sığacık

²² Menekşe, 2021, s.292.

²³ BOA, İ .ŞD: 53/2982

²⁴ Kara, 2010, s.700.

²⁵ *Aydın Vilayeti Salnamesi* 1316 sene-i hicriye, s. 216.

²⁶ Salnamede verilen toplam sayılarda, 7517 yerine 7617 olmalı, 1546 yerine 1566 olmalı, 19131 yerine 9251 şeklinde olmalıdır.

²⁷ Karaca, 1998, s. 13.

ve Seferihisar taraflarına göç etmişlerdir.²⁸

Görüldüğü üzere Seferihisar, geçmiş tarihlerde de göçler aldığı, çeşitli grupları bünyesinde barındırdığı bilinen bir yerleşim yeridir. Cumhuriyet Dönemi'nde mübadillere de ev sahipliği yapan Seferihisar'a ait Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri, Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi'nde sekiz mübadil dosyası tespit edilmiştir.

Bu dosyalar içerisinde yer verilen bilgiler arasında baba adı, nereden mübadeleye tabi tutulduğu, mesleği, Türkiye'de nereye yerleştirildiği, Yunanistan'da bıraktığı taşınmazlar ve değerlerine dair çeşitli bilgilere ulaşılması mümkün olmaktadır. Bazı mübadil dosyalarında bahsedildiği üzere nüfus kâğıtları ve eşkâllerine ait bilgiler yer almakla birlikte²⁹ Seferihisar'a yerleştirilen mevcut mübadil dosyaları içerisinde bulunan belgeler arasında nüfus kâğıtları bulunmamaktadır. Seferihisar mübadillerine dair arşiv dosyalarında bulunan belgelerde belli başlı hususlar şu şekilde özetlenebilir.

Tasfiye taleplerinin ilk sayfalarında önce bir *"ihtar"* yazılıdır. Burada *"Vazi 'ül imza bin sene 30 Kânunusani 1923 tarihli mübadele mukavelesini mucibince atide irae olunan emval-i menkule ve gayr-ı menkulenin muhtelit mübadele komisyonu marifetiyle menafıama muvafık surette tasfiye edilmesini rica ederim"* denilmektedir. İncelenen mevcut dosyalarda *"Müstedianın Hüviyeti"* başlığı ile verilen (1) numaralı evrakta *"isim ve pederinin ismi"*, *"memleketi"*, *"elyevm sakin bulunduğu mahal"* başlıkları altında bilgilere yer verilmiştir. *Cetvel (A)* şeklinde düzenlenen tabloda ise *"Hin-i hareketinizdeki emvalinizin vaziyetine dair"* denilerek sahip olunan mal varlıklarının dökümü çıkarılarak kıymet takdirinde bulunulmuştur. *Cetvel (B)* de *"müstedianın terk eylediği emval-i menkule"* şeklinde olup, *"eşya-i beytiyye"*, *"eşya-yı ticariye"* ve *"hayvanat"* (adedi-cinsi) denilmekte ve mutasarrıfınca altın ve Türk Lirası üzerinden toplam kıymetinin tespiti yapılmaktadır. Hazırlanan (3) numaralı evrakta ise iki soruya yer verildiği görülmektedir;

1- *"Müstedianın hangi tarihten itibaren (A) ve (B) cedvellerinde irae olunan emvali tamamen veya kısmen müsadere edilmiştir."*

2- *"Müsadere edilen emvalin 1909 ile 1914 seneleri zarfında varidat-ı seneviye mikdarı ne idi?(A cedveli mucibince)"*³⁰

Mübadilin dosyasında yer alan diğer bir çizelgede; *"8 Teşrinievvel 1912 tarihinden beri istimlak edilmiş olan emvalin"* denildikten sonra yine iki soruya yer verilmiştir. Bu sorular; *"İstimlak edilen emlakın cinsi ve istimlak tarihi, İstimlak edilen emlaka takdir edilen kıymet, Müstedia bu meblağı almış mıdır?, Müstedianın istimlak edilmiş olan bu emlak için kendisinin takdir ettiği kıymet nedir?"* şeklindedir. Daha sonraki tabloda *"vefa-i ferağ veya tefziğ edilmiş olan emvalin vaziyetine dair atideki cedveller mucibince izahat veriniz"* başlığı altında kısım kısım sorular yöneltilmiştir. Mevcut dosyalarda sonuncu olarak mevcut olan belge *"vekaletname"*dir. Fakat Seferihisar mübadillerine ait tasfiye taleplerinin içerisinde son değinilen belgelerde herhangi bir doldurulmuş bilgi bulunmamaktadır. Mübadil dosyası içerisinde yer alan

²⁸ Menekşe, 2020, s. 806, 809 - 819.

²⁹ Menekşe, 2023, s.212.

³⁰ BCA, 130-16-13-2 / 280-840-18-001.

matbu çizelge ve belgeler içerisinde günümüze ulaşan bilgiler, mübadillerin Yunanistan'da bırakmak durumunda kaldıkları menkul ve gayr-ı menkullerle birlikte sanatları, meşguliyetleri hakkında da bilgiler sunmaktadır.³¹

28.04.1925 tarihli Tasfiye Talepnamesi Girit vilayeti Resmo livası Galoş köyünden gelip, İzmir İli Seferihisar kazasına iskân edilen mübadile aittir.³² Mübadele sırasında Girit'te sahip olduğu gayrı menkullerin ortak miras yolu ile geçtiği belirtilen ve tamamı Galoş köyü yakınlarında zeytin, palamut, incir ağaçları çoğunlukta olmak üzere harnup ağacı (keçiboynuzu) ile birlikte yine sahip olduğu tarlalarda tütün ve hububat üretiminin yapıldığı not edilmektedir. Tapu pederi adına kayıtlıdır. Hububat, tütün üretimi ve sair ürünler yetiştirilen dokuz dönümlük, on dokuz dönümlük ve ayrıca beş dönümlük tarla; Zeytin üretimi yapılan 80 adet, 100 sak ve 150 sak; 150 adet ve 200 sak palamut; 5 sak ve 50 sak incir ağacı ile birlikte 5 sak harnup ağacı sahibi oldukları belirtilmektedir.³³ Sanatı kısmına "*rençber*" yazılmış olmakla³⁴ birlikte verimli Girit adası topraklarında tarım üretiminde öne çıkan meyve ve sebzelerin isimlerine yer verilmiştir. Bununla birlikte bu dosyadaki diğer evrakların boş bırakıldığı görülmektedir.³⁵

27.06.1925 tarihli tasfiye talepnamesinde Manastır vilayetinin Kozana livası Serfice kazasından gelerek İzmir ili Seferihisar kazasında yerleştirilen mübadile ait bilgiler yer almaktadır. Sanatı olarak dava vekili olduğu belirtilmektedir.³⁶

"*Hin-i hareketinizdeki emvalin vaziyetine dair*" başlığı altında hazırlanan "*cedvelde*" mübadilin sahip olduğu emlak ve arazilere dair bilgiler arasında bulunduğu mevkii yazılıdır. Burada sahip olunan emlakın "*irsen ve intikalen*" tasarruf edildiği ve ayrıca "*tapu senedlerinin ve diğer vesaik-i tasarruftenin tarih ve numroları*" kısmında "*süretleri rabt edilecektir*" notunun düşüldüğü bölümde bahsi geçen mübadil ile ilgili "*Balkan harbi akabinde muhacirin hicret eylediği cihetle ahz-ı tahrir edilen maaşdır*" şeklinde açıklama yer almaktadır. Hane olarak fevkanî ve tahtanî altı oda, bir salon, bir mutfak, bir ahır ve kebir bir avlu sıralanan ev bilgileri arasındadır. Yerinin Serfice liva merkezinin Çarşu Mahallesi Saray caddesinde olduğu: tapu sahibinin pederi namına kayıtlı olduğu ve hudutlarında bulunan komşuları sıralanmıştır. Ayşezade Hüseyin Efendi, Hüseyin Çavuş, İsmail ağa ve Hadî hanımın haneleri ve Kulaklı Osman Mahmud'un hane ve bahçeleri ile Saray Caddesi ile mahdut olduğu belirtilmiştir. Mutasarrıf tarafından takdir edilen kıymeti 550 madeni Türk Lirasıdır. Bahsi geçen emlak ile ilgili olarak not edilen bilgiler arasında hanenin ve müştemilatının tahminen bir dönüm mahalde olduğu ve ayrıca taş kaldırımları olan yarım dönümlük avlusunun bulunduğu not edilmiştir. Mübadilin sahip olduğu diğer bir mal varlığı olarak envaî eşyaya havi olduğu belirtilen iki üzüm asmaları olan bir dönümlük sebze bahçesidir. Bu bahçede Serfice liva merkezi, çarşı mahallesi Saray caddesinde olup envaî sebze ve meyvenin yetiştiği yazılmıştır. Bahçenin hudutları Çikballerin Osman Efendi hanesi ve polis Mehmed

³¹ BCA, 130-16-13-2 / 280-840-18-001.

³² BCA, 130-16-13-2 / 136-657-6-001.

³³ BCA, 130-16-13-2 / 136-657-6-003.

³⁴ BCA, 130-16-13-2 / 136-657-6-001.

³⁵ BCA, 130-16-13-2 / 136-657-6-004.

³⁶ BCA, 130-16-13-2 / 280-840-18-001.

Efendi ve Kulaklı Mehmet Ağa'nın hane ve avlusu ile mahdut olduğu, Mutasarrıf tarafından takdir edilen kıymetin 150 madeni Türk Lirası olarak tespit edildiği belirtilmektedir. İki adet iki dönümlük üzüm üretilen bağın birinin mevkii Serfice kasabasında Körpece Çeşme Civarı, diğeri aynı kazanın Alaca Çeşme civarında olduğu belirtilmektedir. Körpece Çeşme civarında olan bağın değeri 150 madeni Türk Lirası, diğer bağın değeri ise 70 madeni Türk Lirası olarak belirtilmiştir. Ayrıca üç dönümlük tarla da bostan yetiştirildiği ifade edilirken "su basar" bir konumda olduğuna dikkat çekilmektedir. Yerinin Serfice Kasabası Kumsal mevkiinde olduğu yazılıdır. Hududu, Karababa'nın Veli Efendi ve müezzin Yakup Ağa ve Mehdi Ahmed Efendi ve Çandalı Hüseyin Ağa tarlası ile sınırlıdır. Mutasarrıf tarafından takdir edilen bedel 60 madeni Türk Lirasıdır. Sahip olduğu mal varlığının komşularıyla hudutları belirtilirken mutasarrıf tarafından takdir edilen toplam "890 madeni Türk Lirası" olarak tespit edilmiştir.³⁷ Bu sayfada yer verilen yazıda;

"Tali komisyonlarca mahallinde tanzim edilib bu defa mübadilatın Dersaadete gelen Serfice müftüsü Raşid Efendi nezdinde muhafaza ve musaddık defterde emval-i gayr-ı menkulenin mukayyet olduğu buraya gelen Serfice mübadillerinin ifadelerinden anlaşılmuş ve mezkûr defter ile birçok mübadil hemşirelerimizle hukuk-u tasarruflarının ispatı mümkün bulunmuştur"

ifadeleri mevcuttur. Burada mübadillerin haklarının korunması hususu dikkat çekmektedir.³⁸ Eşya-i beytiyyenin altın, Türk Lirası üzerinden toplam kıymeti kısmında "melbusat dâhil olduğu halde eşya ve levazımat-ı beytiyyenin hin-i hacette kâffesi terk edilmiştir" Toplam kıymetinin "300" madeni Türk Lirası olduğu tespit edilmiştir.

Serfice Mübadiline ait dosyada yer alan bir diğer evrakta "Müstedianın Terk Eylediği Emval-i Menkule" nin sorulduğu çizelgede yer alan "Eşya-i ticariye", "Hayvanat" (adedi, cinsi), altın ve Türk Lirası üzerinden kıymeti yer almaktadır. Eşya-i beytiyye bölümüne "Melbusat dâhil olduğu halde eşya ve levazımat-ı beytiyyenin hin-i hacette kâffesi terk edilmiştir" denilmekte ve "300" madeni Türk Lirası kıymet biçilmektedir.³⁹

Serfice Mübadiline ait evrakta kaydedilenler arasında şu bilgilerde yer almaktadır: "Emval-i ticariyeden melbusat ve levazımat-ı beytiyye sene 1912 tarihinde kasabamızın zabtını müteakib tamamen müsadere edilmiştir. Birinci sahifede münderiç beş parça emval-i gayrimenkul sene 1914 tarihinde Yunanlılar tarafından müsadere edilmiştir." denilmekte ve aşağıdaki bilgiler verilmektedir.⁴⁰

"18 Teşrin-i Evvel 1912 tarihinden beri istimlak edilmiş olan emlak" başlığı altında:

1- "İstimlak edilen emlakın çinsi ve istimlak tarihi

2- İstimlak edilen emlaka takdir edilen kıymet-i müstedia bu meblağı almış mıdır? Müstedianın istimlak edilmiş olan bu emlak için kendisinin takdir eylediği kıymet nedir?"

³⁷ BCA, 130-16-13-2 / 280-840-18-002.

³⁸ BCA, 130-16-13-2 / 280-840-18-002.

³⁹ BCA, 130-16-13-2 / 280-840-18-003.

⁴⁰ BCA, 130-16-13-2 / 280-840-18-004.

Ege'nin Bir Tarafından Diğer Tarafına: Seferihisar Mübadilleri

kısımında sadece “yoktur”⁴¹ yazılmıştır.

Tablo 3							
Hanenin Senevi Varidat Bedeli İcar İtibarıyla Adede-İ İcar İtibarıyla		Bağcenin Senevi Varidatı Hasılat Ve Bedel-İ İcar İtibarıyla		İki Kıta Bağın Varidat-ı Hasılat İtibarıyla		Bostan Tarlasının Varidatı Hasılat İtibarıyla	
Madeni Türk Lirası Adedi	Sene	Madeni Lira Adedi	Sene	Madeni Lira Adedi	Sene	Madeni Lira Adedi	Sene
24	1909 senesi	10	1909 senesi	10	1909 senesi	15	1909 senesi
24	1910 senesi	10	1910 senesi	10	1910 senesi	15	1910 senesi
24	1911 senesi	10	1911 senesi	10	1911 senesi	15	1911 senesi
24	1912 senesi	10	1912 senesi	10	1912 senesi	15	1912 senesi
24	1913 senesi	12	1913 senesi	12	1913 senesi	17	1913 senesi
36	1914 senesi	12	1914 senesi	12	1914 senesi	17	1914 senesi

Burada istenen bilgiler doğrultusunda yer verilen açıklamalarda 1913 ve 1914 senelerinde artış mevcut iken önceki üç yılda sabit bir rakam görülmektedir. Dosyada bilgilerine yer verilen mübadilin dava vekili olup Lozan Antlaşması sonrasında Yunanistan'da bıraktığı taşınır ve taşınmaz mal varlığının dökümü ile birlikte takdir edilen kıymeti de yazılıdır.

Manastır vilayeti Kozana livası Serfiçe kazasından gelerek İzmir ili Seferihisar kazasında iskân edilmiş olan mübadile ait tasfiye talepnamesi de aynı yerden mübadeleye tabi tutulan mübadil dosyasında kaydı tutulan tarih gibi 27.06.1925'dir. Evrakın ilk sayfasında yazıldığı üzere mesleği “*kaza tahrirat kâtibi*” olarak not edilmiştir.⁴²

Mübadele sırasında sahip olduğu emlakla ilgili olarak dosyasında verilen bilgilerde “*emlak ve arazinin cinsi ve nevi*” kısmının alt tarafında parantez içerisinde yer verilen “*hane, mağaza, tarla, bağ, bostan, orman, mera ve saire*” açıklamalarının sütununda öncelikle “*fevkani ve tahtani beş oda ve bir salon, bir hayat, bir bahçe, bir kiler ve bir ahur ve yarım dönüm mikdarı avlulu müştemil bir bab hane*” olarak belirtilmiştir. Burada üçer dönümlük üzüm mahsulü veren bağ olduğu ve bunlardan birinin Serfiçe kasabasının Kör Çeşme civarında olduğu diğer bağın ise Faralka Deresi mevkiinde olduğu yazılmıştır. Altı dönümlük tarlada tütün, buğday ve arpa yetiştiği ve

⁴¹ BCA, 130-16-13-2 / 280-840-18-005.

⁴² BCA, 130-16-13-2 / 280-840-19-001.

mevkiinin Serfice kasabasının Saray kışlası civarındaki Çayırılı'da olduğu belirtilmiştir. Burada sıralanan emlakın irsen ve intikalen edinildiği ve bu taleple de tapu ve senet numaralarının belirtilmesinin istenildiği kısımda “*Balkan harbi akabinde bi-servet hicret edildiği cihetle ahz ve teyid olunamamıştır*” denilmektedir. Evrakta belirtilen evin tapusunun validesi adına kayıtlı olduğu not edilmiştir. Tarla ve iki ayrı yerde bulunan bağların tapusu ise “*pederi ve murisi namına mukayyedir*” Taleplemede belirtilen evin hudutları Raşid Ağa kerimesi Hatice Hanım ve Yakup Çavuş haneleri ve saray caddesi ile sınır olduğu yazılıdır. Kıymeti 600 madeni Türk Lirası olarak değerlendirilmiştir. Üzüm bağlarından birine 90 madeni Türk Lirası şeklinde kıymet takdir edilmiş olup hudutları Tefik Çavuş ve Fethi Ahmet bağları ve yol ve Yorki Bağı ile olduğu yazılmıştır. Diğer bağ ise 150 madeni Türk Lirası değerinde ve Paşazade Mehmet Bey ve Habib Ağa ve Kapucu Ahmet vereseleri bağları ve dere ile sınır olduğu belirtilmiştir. Kayıta yer verilen emlakın toplam değeri “960” madeni Türk Lirası olarak takdir edilmiştir.⁴³

Bu evrak üzerinde sayfa altındaki yazıda; “*Tali komisyonlarınca mahallinde tanzim edilib bu defa mübadeleden Dersaa'dete gelen Serfice müftüsü Raşid Efendi nezaretinde mahfuz ve musaddık defterde emval-i gayr-ı menkuleminin mukayyed bulunduğu buraya gelen Serfice mübadillerinin ifadelerinden anlaşılmiş ve mezkûr defter ile birçok mübadil hemşerilerimizle hukuku-u tasarrufiyemizin ispatı mümkün bulunmuştur*”⁴⁴ ifadelerine yer verilmiştir Ayrıca terk edilen “*eşya-i beytiyye*” kısmında melbusat dâhil olmak üzere “*eşya ve levazimat-ı beytiyyenin hin-i hicrette kâffesi terk olunmuştur*” denilerek kıymeti “500” madeni Türk Lirası olarak belirlenmiştir.⁴⁵

Müşadere edilen emlakın beyanına dair kısımda ise: “*Emval-i menkuleden melbusat ve levazimat-ı beytiyye 1912 tarihinde kasabamızın zabtını müteakib tamamen müşadere edilmiştir. Birinci sahifede münderiç dört parça emval-i gayr-i menkulün 1914 tarihinde Yunanlılar tarafından müşadere olunmuştur.*” İfadelerine yer verilmiş olup aşağıdaki bilgiler not edilmiştir.⁴⁶

Tablo 4							
Hanenin Senevi Varidat Bedeli İcar İtibarıyla Adede-i İcar İtibarıyla		Kör Çeşme Mevkiinde Bağın Senevi Varidat- ı Hasılat Ve Bedel-i İcar İtibarıyla		Çayırılı Mevkiinde Tarlanın Senevi Varidat- ı Hasılat ve Bedel-i İcar İtibarıyla		Falaka Mevkiindeki Varidatı İtibarıyla Deresi Bağın Hasılat	
Madeni Türk Lirası Adedi	Sene	Madeni Lira Adedi	Sene	Madeni Lira Adedi	Sene	Madeni Lira Adedi	Sene

⁴³ BCA, 130-16-13-2 / 280-840-19-002.

⁴⁴ BCA, 130-16-13-2 / 280-840-19-002.

⁴⁵ BCA, 130-16-13-2 / 280-840-19-003.

⁴⁶ BCA, 130-16-13-2 / 280-840-19-004.

Ege'nin Bir Tarafından Diğer Tarafına: Seferihisar Mübadilleri

26	1909 senesi	12	1909 senesi	25	1909 senesi	20	1909 senesi
26	1910 senesi	12	1910 senesi	25	1910 senesi	20	1910 senesi
26	1911 senesi	12	1911 senesi	25	1911 senesi	20	1911 senesi
26	1912 senesi	12	1912 senesi	25	1912 senesi	20	1912 senesi
42	1913 senesi	15	1913 senesi	30	1913 senesi	25	1913 senesi
42	1914 senesi	15	1914 senesi	30	1914 senesi	25	1914 senesi

Daha sonra diğer dosyalarda da bulunan “18 Teşrin-i Evvel 1912 tarihinden beri istimlak edilmiş olan emlak”⁴⁷ evrakına “yoktur” notu düşülmüştür. Diğer evraklar ise boş bırakılmış durumdadır.

Tablo 5: Hazinesinin bedel-i icar itibarıyla senevi varidatı	
Madeni Türk Lirası Adedi	Senesi
36	1909 senesi
36	1910 senesi
36	1911 senesi
36	1912 senesi
36	1913 senesi
36	1914 senesi

Mübadile ile Selanik vilayetinden gelen ve İzmir ili Seferihisar kazasında iskân edilen mübadile ait tasfiye talepnamesinin tarihi 06.05.1925'tir. İlk sayfada yer alan meslek kısmı sadece bu evrakta boş bırakılmış durumdadır.⁴⁸ Mübadile esnasında malik olduğu emlak arasında evinin iki oda ve bir kiler ve bir mutfak ve avlusu olan hanenin tahminen yarım dönüm olduğu, Selanik şehrinin Suluca mahallesinde bulunduğu belirtilmektedir. Bin iki yüz doksan üç tarihinde Sofya'dan hicret etmesi nedeniyle hükümet tarafından tahsis edildiği; tapuya dair diğer bilgilerin Balkan Harbini müteakip hicret edildiğinden “ahz ve tahrir” olunamadığı ve kıymetinin yüz elli madeni Türk altın Lirası olduğu yazılmıştır. Mübadile ait tasfiye talepnamesinde evinin haricinde bir dükkânının olduğu ve tahminen bir evlek mahalli olduğu ve yüz madeni Türk altın Lirası kıymeti yazılıdır. Toplam değeri “250” iki yüz elli Türk altın Lirasıdır.⁴⁹ Müsadere edilen emlak ile ilgili olarak doldurulan beyannamede dükkân ve hanenin icar-ı seneviyesi

⁴⁷ BCA, 130-16-13-2 / 280-840-19-005.

⁴⁸ BCA, 130-16-13-2 / 411-350-1-001.

⁴⁹ BCA, 130-16-13-2 / 411-350-1-002.

madeni Türk Lirası itibarıyla icar bedeli şu şekilde belirtilmiştir.⁵⁰

Selanik vilayeti Vodina kazasından gelip, İzmir ili Seferihisar kazasında iskân edilen mübadile ait tasfiye talepnamesi 07.04.1925 tarihlidir.⁵¹ Mübadilin sanatı kısmında ev işi ile meşgul olduğu belirtilmektedir. Mübadele esnasında sahip olduğu mal varlığına dair hanesi ile ilgili olarak tahtanî, fevkani altı odası, bir mutfak, bir ahır ve sairden oluşmakta olup yarım dönüm tahmin edilmektedir. Vodina Kasabasında Veysi Efendi mahallesinde kâin olup “*irsen ve intikalen*” tasarruf edildiği ve pederi adına kayıtlı olduğu, kıymetinin kendisince “*meçhul*” olduğu beyan edilmiştir. Mutasarrıf tarafından takdir edilen kıymet ise altın Türk Lirası hesabıyla adedi “700” olarak tespit edilmiştir. Tespiti yapılan bir diğer hane bilgisi ise “*bir bab hane tahtani, fevkani iki oda bir sofa, bir mutfak ve bir miktar bahçesi*” olduğu şeklindedir. Tahminen bir evlek büyüklükte ve Vodina Kazası civarında, Çıkmaz Aralık Sokağında olduğu, kıymetinin mutasarrıf tarafından altın Türk Lirası hesabıyla “650” olarak belirlendiği yazılıdır. Tasfiye talepnamesinde yer alan bir diğer hanesi tahtani üç odalı ve bir dönüm bahçeye sahip olup, alanı tahminen bir evlek mahalde ve Diken Başı mevkiinde Fırın Sokağında olup, kıymeti altın Türk Lirası hesabıyla “300” olduğu bilgisi verilmektedir. Dört dönümlük bahçenin Vodina’nın Şekeroğlu mevkiinde olduğu ve üzüm yetiştirildiği, kıymetinin altın Türk Lirası hesabıyla “150” not edilmiştir. Yine dört dönüm olan meyve bahçesinde kiraz, nar ve sair meyve ağaçları mevcut olup, Vodina’nın Manastır Caddesi üzerinde olduğu, mutasarrıfın takdir ettiği kıymetin altın Türk Lirası hesabıyla “225” olarak tespit edildiği; dört dönüm olan diğer bir meyve bahçesinde sadece kiraz ağaçları olup, Vodina’nın Mahmud Sofası mevkiinde bulunduğu ve kıymet olarak altın Türk Lirası hesabıyla “150” olarak belirtilmektedir. Burada belirtilen üç bahçeden başka bir bahçenin de iki dönüm olup kiraz yetiştirildiği ve Vodina’nın Köprü Başı mevkiinde bulunduğu ve diğer bahçelere nazaran daha küçük olan bu bahçenin mutasarrıf tarafından belirlenen kıymeti altın Türk Lirası hesabıyla “50” olarak yazılıdır. Yekûnu olarak “*madeni Türk Altun Lirası bin sekiz yüz yirmi beş*” şeklinde toplanmıştır.⁵² Müstedianın terk ettiği emval-i menkuleden eşya-i beytiyye kısmında Balkan Harbini müteakip hin-i hicretinde terk ettiği eşya-i beytiyyenin değeri olarak “*500 aded Altun Türk Lirası*” belirlenmiştir.⁵³ Ayrıca, emval-i gayri menkule 1914 senesinde ve mutasarrıfın hicreti müteakip Yunanlılar tarafından müsadere edilmiştir. Emval-i gayri menkulenin senevi varidatı hasılat ve icar itibarıyla altın ve Türk Lirası olarak Yekûn “620” miktarında belirlenmiştir.⁵⁴

Tablo 6: Hazinenin bedel-i icar itibarıyla senevi varidatı -Madeni Türk Lirası Adedi

Madeni Türk Lirası Adedi	Senesi
--------------------------	--------

⁵⁰ BCA, 130-16-13-2 / 411-350-1-004.

⁵¹ BCA, 130-16-13-2 / 637-1855-9-001.

⁵² BCA, 130-16-13-2 / 637-1855-9-002.

⁵³ BCA, 130-16-13-2 / 637-1855-9-003.

⁵⁴ BCA, 130-16-13-2 / 637-1855-9-003.

Ege'nin Bir Tarafından Diğer Tarafına: Seferihisar Mübadilleri

100	1909 senesi
100	1910 senesi
100	1911 senesi
100	1912 senesi
100	1913 senesi
120	1914 senesi

Seferihisar mübadillerine dair bilgilerin yer aldığı dosyalar arasında iki kız kardeş adına düzenlenmiş iki ayrı tasfiye talepnamesinin bulunduğu görülmektedir. Mübadil kadınların 07.04.1925 tarihli tasfiye talepnamesi evraklarında paylaşılan kız kardeşlerin dosyada yer alan bilgileri ile aynıdır.⁵⁵

Vilayeti Yanya, şehir ve kazası Filat, köyü Koska olarak yazılmış olan mübadile ait tasfiye talepnamesi 18.04.1925 tarihli olup İzmir ili Seferihisar kazasına yerleştirilen mübadillerdendir. “*Rençber*” olarak kaydedilmiştir.⁵⁶ Mübadele sırasında sahip olduğu emlakın vaziyeti beş ayrı mal varlığı not edilmiştir. Bunlardan hanesine dair verilen bilgilerde “*fevkani, tahtani iki oda, bir divanhane, bir mutfak, bir miktar hol, bir miktar avlusu*” bulunduğu, tahminen yarım dönüm olduğu yazılıdır. Kıymeti Mutasarrıf tarafından altın Türk Lirası hesabıyla “*miktarı Türk Lirası 250*” olarak belirlenmiştir. Mübadilin sahip olduğu mal varlıkları arasında yirmi beş dönümlük tarlada, buğday, arpa, darı yetiştirildiği ve yerinin Koska Karyesinin Lostra mevkiinde bulunup, “*250*” Altın Türk Lirası değerindedir. Mal varlıkları arasında yer verilen bir diğeri 130 sakız zeytin ağaçları bulunan on dört dönümlük zeytinliktir. Koska karyesinin Bağlar mevkiinde ve “*400*” Altın Türk Lirası değerindedir. Burada arpa üretilen yerin dönümü daha fazla olmasına rağmen zeytin üretilen yerin daha kıymetli olması dikkat çekmektedir. “*26*” zeytin ağacının olduğu on dört dönümlük tarla Koska karyesinin Bağlar mevkiinde bulunmaktadır. Burası aynı dönüm olmakla birlikte takdir edilen kıymet “*100*” Altın Türk Lirasıdır. Son olarak listeye kaydedilen “*tarla derununda yirmi sak zeytin eşcari ve on yemiş ağacıdır.*” Yirmi dönüm olan bu yerde buğday, arpa, darı, zeytin ve yemiş üretilmekte olup Koska karyesi civarında olduğu, “*300*” Altın-Türk Lirası kıymette olduğu belirtilmektedir. Yekûnu “*1300 Bin üç yüz Türk Altun Lirası*” kaydedilmiştir. Mevcut emlakın tapuları müteveffa pederi namına olduğu kaydedilmiştir.⁵⁷

Mübadil ait tasfiye talepname dosyasında (B) cetveli olarak yer verilen ve “*Müstedianın terk eylediği emval-i menkule*” kısmında eşya-i beytiyyenin Altın Türk Lirası üzerinden mecmuu kıymeti olarak aded denilerek “*300*” rakamı belirlenmiştir. Seferihisar'a yerleştirilen mübadil dosyaları içerisinde sadece bu dosyada görülen “*380*”

⁵⁵ BCA, 130-16-13-2 / 637-1855-10-001.

⁵⁶ BCA, 130-16-13-2 / 1027-4119-19-001.

⁵⁷ BCA, 130-16-13-2 / 1027-4119-19-002.

aded dışı koyun ve kıymeti “680” Altun Türk Lirası olarak kaydedilmiştir.⁵⁸ “*Müsadere edilen emvalin beyanında*” müsadere edilen gayr-ı menkullerin senevi icarı madeni Türk parası olarak aşağıdaki listeye yer verilmiştir:

Madeni Türk Lirası Adedi	Senesi
90	1909 senesi
90	1910 senesi
85	1911 senesi
85	1912 senesi
85	1913 senesi
90	1914 senesi

Burada verilen sene ve değerler diğer mübadil dosyalarında verilen kayıtlardan farklılık görülmektedir. Burada yer verilen dosyalarda 1913 ve 1914 yılına kadar aynı kıymet görülürken son iki senede artış görülürken sadece bu mübadile ait evrakta ilk iki sene aynı değer, sonraki üç sene azalma, son sene yeniden ilk iki senenin değerinin kaydedildiği görülmektedir.⁵⁹

İzmir ili, Seferihisar kazasında iskân edilen Mübadillerden bir diğeri de Manastır vilayeti Serfice livası Kayalar kazası Cuma köyünden olup tasfiye talepnamesinin tarihi 27.05.1925'tir. Sanatı kısmına “*Seferihisar mahkeme-i asliye hâkimi*” yazılmıştır. Sahip olduğu mal varlıklarından ilk önce kaydedilen “*Fevkanî ve tahtani sekiz bab oda ve üç adet ayrıca tahtani oda ve keza iki bab tahtani oda ve bir hayvan ahır ve samanlık ve salondan müstemil bir bab hane*” şeklindedir. Burada sıralanan hane tahminen bir buçuk dönümlük bir mahalde ve ayrıca bir buçuk dönümlük avlusunun olduğu belirtilmiştir. Emlak'ın mevki ise “*Serfice livasının Kayalar kazasında Cuma karyesinde*” olarak kaydedilmiştir. Tasniflenerek kayda geçirilen emval-i gayr-ı menkulenin kendisine irsen ve intikal yolu ile geçtiğini beyan etmiştir. Mevcut gayr-ı menkullerin Balkan Harbi akabinde hicret edilmesi sebebiyle tarih ve numaralarının bilinmediği ve pederinin adına kayıtlı olduğu belirtilmektedir. İlk olarak verilen bu gayr-ı menkulün değeri “*bin beş yüz madeni Türk Lirası*” olarak takdir edilmiştir. Bundan başka üç dönümlük üç bağ ve biri bir buçuk dönüm olan bağa sahip olduğu yazılıdır. Bu bağlardan biri Cuma Karyesinde Eski Yatır, biri Karye-i mezkûrun Selimiye Bayırında ve diğer ikisinin aynı karyenin Gaguşlar mevkiinde oldukları belirtilmektedir. Bu mallarda irsen ve intikal yoluyla sahip olunmuştur. Burada belirtilen üç bağ için mutasarrıf tarafından takdir edilen kıymet ise sırasıyla “*altmış adet madeni Türk Lirası, otuz adet madeni Türk Lirası, altmış madeni Türk Lirası, altmış adet madeni Türk Lirası*” şeklindedir. Ayrıca mübadilin listede son

⁵⁸ BCA, 130-16-13-2 / 1027-4119-19-003.

⁵⁹ BCA, 130-16-13-2 / 1027-4119-19-003.

Ege'nin Bir Tarafından Diğer Tarafına: Seferihisar Mübadilleri

olarak kayd edilen gayr-ı menkul yirmi sekiz parça tarladır. Bu tarlaların tahminen iki yüz dönüm ve Cuma karyesi hududu dâhilinde ve çeşitli mevkilerde olduğu belirtilmiştir. Değeri ise “iki bin adet madeni Türk Lirasıdır.” Burada verilen mal varlıklarının tali komisyon tarafından yerinde tespitinin yapıldığı ve aynı zamanda mübadeleye tabi tutulan hemşerilerden olan pek çok zevatla da “ispat ederim” notu yazılmıştır.⁶⁰

Seferihisar'a mübadele edilen ve Seferihisar Mahkeme-i Asliye Hâkimi olarak kayd edilen mübadilin mal varlıkları arasında; kıymeti “iki yüz adet madeni Türk Lirası” olarak tespit edilen 160 koyunu, kıymeti “otuz adet madeni Türk Lirası” olarak belirtilen iki öküz, “otuz adet madeni Türk Lirası” kıymetinde iki inek ve “otuz adet madeni Türk Lirası” kıymetinde iki kısrağın sahibi olduğu yazılmıştır.⁶¹

Mübadilin dosyasında bulunan evraklardan “Müsadere Edilen Emvalin Beyanı” olarak sayfasına kayd edilen bilgilerde “Birinci sahifede münderiç olan gayr-ı menkulenin bin dokuz yüz on dört tarihinde Yunanlılar tarafından müsadere edilmiştir” denilmektedir.⁶²

Tablo 8					
Hazinenin bedel-i icar itibarıyla senevi varidatı		Dört kıta Bağın hasılat itibarıyla varidatı		Yekûn sekiz parça tarlanın hasılat itibarıyla senevi varidatı	
Madeni Türk Lirası Adedi	Senesi	Madeni Türk Lirası Adedi	Senesi	Madeni Türk Lirası Adedi	Senesi
75	1909 senesi	25	1909 senesi	200	1909 senesi
75	1910 senesi	25	1910 senesi	200	1910 senesi
75	1911 senesi	25	1911 senesi	200	1911 senesi
75	1912 senesi	25	1912 senesi	250	1912 senesi
100	1913 senesi	30	1913 senesi	300	1913 senesi
100	1914 senesi	30	1914 senesi	300	1914 senesi

Sonuç

30 Ekim 1918 tarihinde Mondros Mütarekesinin imzalanmasının ardından İtilaf Devletlerince işgallere başlanması ve 15 Mayıs 1919'da ise İzmir'in Yunanlılar tarafından işgal edilmesi Mustafa Kemal Paşa'nın önderliğinde Türk milletini İstiklal Mücadelesi için harekete geçirmişti. Millî Mücadele döneminde ülkede yaşananlar

⁶⁰ BCA, 130-16-13-2 / 323-1107-12.

⁶¹ BCA, 130-16-13-2 / 323-1107-12.

⁶² BCA, 130-16-13-2 / 323-1107-12.

bundan sonraki süreçte bir arada yaşama kültürünü derinden zedelemeye yönelik hareketlerdi. Yapılan savaşlar ve meşakkatli sürecin ardından Büyük Taarruz ve Başkomutanlık Meydan Muharebesi ile zafere ulaşılmıştı. Yunan ordusunun geri çekilme sürecinde Batı Anadolu'da yaptıkları mezalimin sonrasında ortaya çıkan tabloda Yunanistan'da yaşayan Türkler ve Anadolu Rumlarının karşılıklı değişiminin gündeme gelmesinde etkili olduğu ifade edilebilir.

Mübadele ile İzmir ili Seferihisar kazasına gelenlerden ikisi Selanik ve Selanik'e bağlı Vodina kazasından gelen iki mübadil erkek iken, Selanik vilayeti Vodina kazasından gelen iki mübadil dosyasının kız kardeş olan iki kadına ait olduğu görülmektedir. Seferihisar'a gelen mübadillerinden *Tasfiye Talepnamesi* düzenlenen iki erkek ise Manastır Vilayeti Kozana livası Serfice kazasındandır. Yine Manastır vilayeti Kozana livasından olmakla birlikte Kayalar kazası Cuma köyünden bir erkek mübadil için Talepname düzenlenmiştir. Seferihisar'a mübadele edilen iki kişiden biri Yanya vilayeti Koska köyünden bir erkek adına, diğeri ise Girit vilayeti Resmo livası Galoş köyünden olan kadın adına kaydedilmiştir. Talepnamelerin 1925 yılının Nisan, Mayıs ve Haziran aylarında düzenlendiği görülmektedir. Seferihisar mübadillerine ait kayıtlarda "*sanatları*" kısmına; iki rençber, dava vekili, kaza tahrirat kâtibi, hâkim, hanesi işiyle meşgul, ev işi ile meşgul yazılmış olup ve Selanik'ten gelen mübadilin evrakında ise bu kısmın boş bırakılmış olduğu görülmektedir. Mal varlığı açısından ise Serfice'den mübadele edilen Hâkimin mal kıymetinin diğerlerinden fazla olduğu kaydedilmiştir.

Tasfiye Talepnamelerinde, mübadillerin sahip oldukları hane, tarla, bahçe kayıtlarının tutularak yüzölçümlerinin, kıymetlerinin tespitleri yapılarak kayıt altına alınmıştır. Ayrıca sahip oldukları yerlerde yetiştirdikleri ürünlerinde isimleri yazılmıştır. Seferihisar mübadillerinin geride bıraktıkları mallardan elde edilen ürünler hububat, tütün, Zeytin, palamut, incir, harnup(keçiboynuzu), üzüm, bostan, arpa, buğday, kiraz sebze ve meyve ve sair şeklinde kaydedilmiştir. Ayrıca sahip oldukları hayvanlarda talepnamelerde belirtilenler arasındadır.

Lozan Antlaşması sonrasında Ege Denizi'nin iki tarafı arasında yaşayan Türk ve Rum nüfus değişimi önemli nüfus hareketlerindedir. Burada Seferihisar mübadillerine ait kayıtların tutulduğu tasfiye talepnameleri değerlendirilmiştir.

Arşiv kayıtlarında mübadillere ait tespit edilen 8 dosya olduğu için Seferihisar mübadilleri konusu çalışmada daha çok bu kişiler çerçevesinde ele alınmış olsa da Seferihisar'a mübadele ile gelen kişi sayısı çok daha fazladır. Zira bugün Seferihisar'da yaşamaya devam eden mübadil nesli insanlar saha araştırmalarında görülmüştür. Nitekim bunun bir göstergesi de bu çalışmanın üçüncü kuşak bir mübadil torunu tarafından kaleme alınmasıdır. Mübadele hareketinin Seferihisar için nüfus, sosyal hayat, ekonomi gibi etkileri olmuştur. Hatta yerli halkın bunu sıklıkla dile getirdiği, mübadillerden birçok konuda etkilenildiği, kültürel değerlerin aralarındaki etkileşimle bir sentez oluşturduğu görülmektedir. Günümüzde de Seferihisar'da bunların izleri devam etmektedir.

KAYNAKLAR

a. Başkanlık Cumhuriyet Arşivi

Aydın Vilayeti Salnamesi 1316 sene-i hicriye.

BCA, 130-16-13-2 / 280-840-18-001.

BCA, 130-16-13-2 / 136-657-6-001.

BCA, 130-16-13-2 / 136-657-6-003.

BCA, 130-16-13-2 / 136-657-6-001.

BCA, 130-16-13-2 / 136-657-6-004.

BCA, 130-16-13-2 / 280-840-18-001.

BCA, 130-16-13-2 / 280-840-18-002.

BCA, 130-16-13-2 / 280-840-18-003.

BCA, 130-16-13-2 / 280-840-18-004.

BCA, 130-16-13-2 / 280-840-18-005.

BCA, 130-16-13-2 / 280-840-19-001.

BCA, 130-16-13-2 / 280-840-19-002.

BCA, 130-16-13-2 / 280-840-19-003.

BCA, 130-16-13-2 / 280-840-19-004.

BCA, 130-16-13-2 / 280-840-19-005.

BCA, 130-16-13-2 / 411-350-1-001.

BCA, 130-16-13-2 / 411-350-1-002.

BCA, 130-16-13-2 / 411-350-1-004.

BCA, 130-16-13-2 / 637-1855-9-001.

BCA, 130-16-13-2 / 637-1855-9-002.

BCA, 130-16-13-2 / 637-1855-9-003.

BCA, 130-16-13-2 / 637-1855-10-001.

BCA, 130-16-13-2 / 1027-4119-19-001.

BCA, 130-16-13-2 / 1027-4119-19-002.

BCA, 130-16-13-2 / 1027-4119-19-003.

BCA, 130-16-13-2 / 323-1107-12.

BOA, İ .ŞD: 53/2982.

b. Süreli Yayınlar

Ahali, 3 Haziran 1340- 1924.

Vakit, 6 Teşrin-i Evvel 1919.

c. Kitap ve Makaleler

Akça ve Menekşe 2013 Bayram Akça, Metin Menekşe, “Lozan Antlaşması’ndan Sonra Bodrum İlçesi’ne İskân Edilen Balkan Muhacirleri”, 3. Uluslararası Her Yönüyle Bodrum Sempozyumu 30 Ekim-1 Kasım 2013, s.1-15.

Arı 1995 Kemal Arı, *Büyük Mübadele Türkiye’ye Zorunlu Göç (1923-*

- 1925), İstanbul.
- İpek 2019 Nedim İpek, “Göçü ve Göçmeni Anlamak”, *History Studies*, 11/5, s. 1575-1584.
- Kara 2010 Nilgün Nurhan Kara, “Salnamelere Göre Seferihisar”, *Ottoman Studies, Perspectives on Ottoman Studies Papers from the 18th Symposium of the International committee of PreOttoman and Ottoman Studies (CIEPO) at the University of Zagreb 2008*, Volume 1, LIT Verlag, Berlin, s. 699-706.
- Kara 2019 Nilgün Nurhan Kara, “Türk-Yunan Mübadelesinde Dr. Nansen”, *Tarih Okulu Dergisi*, Yıl 12, Sayı XXXVIII, s.491-511.
- Karaca 1998 Işın Karaca, *Seferihisar Şehir Etüdü*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkiye Coğrafyası Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Menekşe 2023 İrem Menekşe, “Çandarlı’da Göçmen İskânı Meselesi (1923-1940)”, *Cumhuriyetin 100. Yılında Kadın Akademisyenlerden Atatürk’e Armağan*, Editörler: Şayan Ulusan - Nilgün Nurhan Kara, Berikan Yayınevi, Ankara, s.212.
- Menekşe 2020 Metin Menekşe, “Mora Müslümanlarının Hazin Hikâyesi: İsyân, Zorunlu Göç ve İskân (1821-1832) Sürecine Genel Bakış”, *Tarih Okulu Dergisi*, 55, s.784-832.
- Menekşe 2021 Metin Menekşe, “Osmanlı’da Balkan Göçlerinin Sosyo-Psikolojik Boyutu Üzerine Bir İnceleme: “Bir Ayrılık, Bir Yoksulluk, Bir Ölüm”, *Uluslararası Göç Araştırmaları Kongresi*, s. 277-294.
- Sepetçioğlu 2014 Tuncay Ercan Sepetçioğlu, “İki Tarihsel “Eski” Kavram, Bir Sosyo-Kültürel “Yeni” Kimlik: Mübadele Nedir, Mübadiller Kimlerdir?”, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, cilt 180, Sayı 180, s.49-84.
- Tosun 2002 Ramazan Tosun, *Türk-Yunan İlişkileri ve Nüfus Mübadelesi (1821-1930)*, Ankara.
- Yeniden Kurulan Yaşamlar 1923 Türk-Yunan Zorunlu Nüfus Mübadelesi*, (Der. Müfide Pekin), İstanbul 2005.

d. İnternet Kaynak

<https://sozluk.gov.tr/>, 23.12.2022.

SUMMARY

Migration is a diverse phenomena that has existed throughout human history. It has causes and effects. It might be argued that the fact that population mobility is a complex phenomenon with multiple variations in terms of location, demographic characteristics, political elements, and legal considerations accounts for the variability in

definitions of the migration and the immigrant. When Muslim immigrants from the Caucasus, Crimea, and the Balkans sought safety in the Ottoman Empire and decided not to return because of pressure or other similar reasons, they were referred to as *muhacir*. It is evident that prior to the Turkish-Greek population exchange negotiated in Lausanne, the topic of population exchange was discussed throughout the later years of the Ottoman Empire. This situation was established with the Istanbul Agreement dated 29 September 1913 between the Ottoman Empire and the Bulgarian Kingdom after the II. Balkan War. The second time that the population exchange came to the agenda was during the meetings held for the Treaty of Athens again after the II. Balkan War (November 14, 1913). However, it could not be implemented in the later period due to the reaction of the Greek public, the Unionists' refusal to accept the abandonment of the islands and the outbreak of World War I. However, it can be stated that the exchange, one of which was implemented and the other was not, had an impact on the Turkish-Greek exchange of 1923. Among the places where the reflections of these events that occurred during this era are apparent, newspapers draw emphasis. It's interesting to notice that the 1919 *Vakit* newspaper article titled "Exchange of Greeks with Turks". Lord Curzon was the Chairman of the Commission where studies were carried out on the exchange of prisoners and people during the Lausanne Peace negotiations. In this process, the idea of exchanging minorities was first put forward by the Norwegian Dr. Nansen, who was active on behalf of the League of Nations. Dr. Nansen was assigned to examine the situation resulting from the ongoing population flow between Anatolia and Greece and made examinations in both countries. He prepared and submitted the report on December 1, 1922 to the Lausanne Peace Conference. However, there were differences of opinion between the Turkish and Greek delegates on the report prepared by Dr. Nansen. For this reason, the report was sent to the subcommittee on December 2, 1922. As a result of following works, the "Convention and Protocol Regarding the Exchange of Turkish and Greek Populations" was signed in Lausanne on January 30, 1923, and came into effect. According to this treaty, Orthodox Greeks residing in Turkish territories, excluding Istanbul and Western Thrace, and Turks residing in Greek territories were subjected to compulsory exchange starting from May 1, 1923. These individuals would not be allowed to return and settle in Turkey without the permission of the Turkish government or in Greece without the permission of the Greek government.

Eight people's, who were a part of the population exchange, files regarding Seferihisar exchanges from the State Archives of the Presidency of Turkey and Republic Archives were examined. Among the information included in these files, father's name, where did he/she live, his/her profession, where he/she was settled in Turkey, the immovable properties he/she left behind in Greece and their values. On the first page of the settlement request, there is a document that states "warning". In the existing files examined, information was first included under the headings of the name of the exchanged person and his/her father's name, "hometown", "place of residence". In the table prepared in the form of "Table (A)", the assets owned are listed and valued by stating "Regarding the condition of your belongings in this process".

In "Table (B)" it is arranged as "movable property abandoned by the person" and its total value is determined in gold and Turkish Lira by the governor. The last document

available in the existing files is the "warrant of attorney". However, there is no information filled in the documents in the last part of the Settlement Requests for Seferihisar population exchanges. The information that has survived to this day in the printed charts and documents in the exchange file provides information about the movable and immovable properties that the exchangees had to leave behind in Greece, as well as their arts and occupations.

All of the settlement requests in those eight files registered in Seferihisar district in Izmir Province were issued in 1925. These records also contain data about people's professions. For example, it is stated that he was a farmer from the liva of Rethymno in the Crete province; It is stated that the immigrant who came from Serfice district of Kozana in Manastir province was a lawyer by his profession; It is noted that the profession of the exchanged person who came from Serfiçe district of Kozana liva in Manastir province was "district registration clerk". Among the files containing information about Seferihisar exchangees, in two separate settlement requests issued on behalf of two sisters, it is written in the occupation section that they are busy with housework and busy with their household. The province was written as Yanya, the city and district was written as Filat, the village was recorded as Koska, and the exchange was recorded as *rençber* (farmer). Another exchangee settled in the Seferihisar district of Izmir province was from the Cuma village of Kayalar district of Serfice Liva in Manastir Province; the profession of the exchanged person was written as "judge of the Seferihisar court". Only the profession section of the exchangee who came from Thessaloniki Province and expected to be settled in Seferihisar district of Izmir province, is left blank in this document.

In the settlement request files, tables listing the immovable properties of the exchanged persons, households, shops, fields, vineyards, olive groves and other assets were recorded. It is seen that the values of these assets recorded by the Governor are determined individually for each property. In addition, it can be seen that they are arranged in a way that gives information about what is produced, what is planted, the number of trees and even their location, as well as their floodability.